

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 49.

V Ljubljani, 8. grudna 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Kje dobiti denarja? — Naš denarni zavod. — »Lehrerbund« in mi. — Nadaljevalni tečaj za kranjske učitelje. — Klic po kruhu. — Okrajno nadzorništvo na Primorskem. — Doba discipliniranja — v Istri. — Dopisi. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Kje dobiti denarja?

Te dni smo pisali tovarišu g. ravnatelju Lapajnetu v Krškem to-le pismo:

Cenjeni gospod ravnatelj!

Skrbi kako bi se dalo učiteljstvu izboljšati plače in kje bi bilo dobiti za zdravo regulacijo potrebnega denarja, beli tudi nam glavo. Boj, ki smo ga začeli za kruh, bo treba izvojevati. A prej pridemo do smotra, ako tudi pokažemo deželi, kje dobi pokritje novim izdatkom.

Premišljali smo na vse strani. Končno smo prišli do zaključka, da moramo povprašati za svet pri Vas, ki ste kapaciteta v slovenskem posojilništvu. Mi nimamo v to potrebnega vpogleda, zatorej vprašamo Vas: Ali bi se ne dalo obremeniti naših denarnih zavodov z nekakšnim šolskim davkom, ki bi služil v pokritje učiteljskih plač?

Naši slovenski denarni zavodi izkazujejo vsako leto lepe vsote čistega dobička. Koliko odstotkov tega čistega dobička naj bi plačevale v svrhu regulacije učit. plač, oziroma kot šolski davek v šolske in učiteljske namene?

Taka študija in nje realizovanje bi bila velikanske važnosti zategadelj, ker bi nedonašala dobička zgolj kranjskemu učiteljstvu, temveč vsemu slovenskemu, slovanskemu in avstrijskemu sploh, zakaj čisto gotovo je, da bi deželo Kranjsko začele potem posnemati tudi druge avstrijske kronovine.

Prosimo Vas prav lepo, poprimite se tega dela in nas čim prej obvestite o svojih mislih. Najbolj bi nam ustregli s številkami, ki bi se jih dalo lepo uporabiti v članku. Seveda bi bili pa najbolj zadovoljni, če bi kar sami napisali primeren članek za »Učiteljski Tovariš«.

Z združenimi močmi do končne zmage!

Z iskrenimi pozdravi

uredništvo »Učit. Tovariša«.

Dobili smo ta-le odgovor:

Velecenjeni gospod urednik!

Vaše cenjeno pismo, ki ga blagovolite tudi svojim častitim čitateljem priobčiti, kaže, da se Vi resnično potezate za vsestranske koristi slovenskega učiteljstva. Ker je pa to pismo obenem laskava zaupnica v mojo malenkost, zato po hitim, da ustrežem, kolikor je meni mogoče, Vam in da potolažim v mali meri stradajoče kranjsko učiteljstvo.

Glede učiteljskih plač svojih kranjskih tovarišev naj najprvo omenim, da so oženjeni z dovoljenimi draginjskimi dokladami že nekoliko pomirjeni za prvi čas; samcem in učiteljicam v tolažbo in upanje pa naj povem, da se bo — kakor se iz gotovih virov čuje — kranjska deželna vlada resno potrudila, da se kranjski deželni zbor že meseca januarja zopet skliče, in da bo takrat tudi njena resna skrb, da se še samcem in učiteljicam dovolijo draginjske doklade.

Draginjske doklade so pa le začasno izboljšanje učiteljskih dohodkov in ne pridejo v poštev pri odmerjenju pokojnine. Vi, gospod urednik, pa želite z mano vred izdatne boljše in stalne regulacije učiteljskih plač in bi radi našli vire, iz katerih naj bi ubožna kranjska dežela zajemala, da pokrije velike stroške, ki bi jih povzročile večje učiteljske plače.

Preden hočem o tem težkem predmetu, kateremu itak nisem kos, premišljevali, nasvetovati hočem, kako naj si posamezna učiteljska oseba pomaga začasno, kadar je v denarnih zadregah, v katerih se menda slehrna nahaja. — Ker ga njena služba dovolj ne honoruje, da bi mogla stanu primerno izhajati, ne preostaja ji drugega, kakor da misli najprvo na postranske dohodke. Ker učitelj vendar nima toliko uradnih ur kakor uradnik, mora in sme porabiti vse proste ure, da hiti iskat postranskih zaslužkov. Te mora pa vzeti takšne, kakršni se mu nudijo in kakršni so njegovemu stanu, njegovim zmožnostim in krajevnim razmeram najprikladnejši, recimo: pouk v obrtnih nadaljevalnih šolah, v kmetijskih nadaljevalnih tečajih, privatne inštrukcije, občinsko tajništvo, tajništvo krajnega šolskega sveta, delo pri posojilnicah in kmetijskih zadrugah, funkcionarstvo pri raznih društvi, orglarstvo i. t. d.

Pri vsem tem utegne priti učitelj v denarne zadrege, zlasti pa tisti, ki se mu ne posreči, da bi prišel do postranskih dohodkov. Tak tovariš bo moral na posodo iskati. Kje pa naj na posodo išče? »Svoji k svojemul« je moj odgovor, pri učiteljski posojilnici v Ljubljani. Ta je za učiteljske razmere najpripravnejše uravnana. Da bo mogel pa ta zavod dobro uspevati, je treba, da ga podpirajo v prvi vrsti tisti učitelji, ki si morejo kaj prihraniti. Ti naj svoje odvečne novce nalagajo le v ljublj. učiteljski posojilnici. Ona daje dosta visoke obresti in pri njej je denar tako varno naložen, kakor pri vsakem drugem denarnem zavodu. Od učiteljev ali tudi od drugih oseb vposlane hranilne vloge so pa najcenejši denar, ki ga more za svoje svrhe dobiti učiteljska posojilnica.

To so pa le malenkostni nasveti, kaj ne, g. urednik, ki hočete imeti od mene rešitve velikega težjega vprašanja? Vi bi radi videli, da bi se v pokritje večjih učiteljskih plač obremenili denarni zavodi, in Vi me vprašate, kakšen efekt bi to imelo? Pretežno vprašanje ste mi stavili. V tej zadevi moram le toliko omeniti, da so denarni zavodi že zdaj z nekaterimi davki obloženi. Ti davki so: 1.) takojmenovane neposredne pristojbine, ki pa niso velike; 2.) rentnina, ki je že precej večja; 3.) so vse posojilnice (razen Raiffeisenovk) in posebno pa hranilnice obložene z jako velikim pridobninskim davkom. In s tem, da plačujejo pridobninski davek, so deležne tudi deželnih doklad, iz katerih dobivajo tudi ljudski učitelji svoje plače. Da bi se denarnim zavodom naložil zaradi učiteljskih plač poseben davek, v to bi bilo treba posebnega deželnega ali državnega zakona.

Dobili bi se pač ravno pri denarnih zavodih lahko še lepí novci, ne da bi davkoplačevalci dobili novih bremen. Denarni zavodi imajo že lepe rezervne fonde. To pa velja le o starih in velikih denarnih zavodih, kakršni so na priliko: stara Kranjska hranilnica v Ljubljani, štajerska hranilnica v Gradcu, koroška hranilnica v Celovcu itd. Kranjska hranilnica v Ljubljani ima n. pr. veliko veliko več rezervnega fonda, kakor vsi drugi denarni zavodi na Kranjskem, ki jih je blizu 200. Vendar je tudi skupna vsota rezervnih fondov vseh poslednjih že precej lepa. Obdačenje vseh teh rezervnih fondov, ki služijo sicer po imenu v pokritje mogočih izgub teh podjetij, ne bi bila nikakršna krivica.

Te prihranjene zaloge niso namreč last nobene fizične osebe. Zaradi tega bi tudi davek, ki naj bi se zlasti naložil na obresti, ki jih dajejo rezervni fondi, ne obtežil nobene fizične osebe.

Dobro misel ste torej sprožili g. urednik, ko ste opozorili javnost na vire, iz katerih bi se utegnili dobiti dohodki za zvišanje učiteljskih plač. Razpravljajte še dalje o tem vprašanju in izpodbujajte učiteljska društva, da bi v tem smislu vlagala prošnje in spomenice na postavodajalne korporacije.

Z odličnim spoštovanjem in bratskim pozdravom

Ivan Rupnik.

Ivan Lapajne.

* * *

S tem torej opozarjamo poklicane kroge na ta lahko izvedljiv predlog, ki obeta prinesiti celokupnemu učitelstvu toliko zaželeno regulacijo službenih prejemkov.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca listopada 1905 K 167.549-86.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

„Lehrerbund“ in mi.

V 22. št. lista »Schul- und Lehrer-Zeitung« je priobčeno poročilo o zadnji seji »Lehrerbundovega« odbora in tam so naštet tudi pogoji za zedinjenje vsega štajerskega učiteljstva. Med temi nas najbolj zanima 3. točka, ki se glasi:

Die slovenischen Mitglieder des Steiermärkischen Lehrerbundes verpflichten sich, in Sinne der neuen Satzungen einen Verband der slovenischen Lehrer und Lehrerinnen zu bilden. Die Satzungen dieses Verbandes haben die Angehörigkeitspflicht zum Steiermärkischen Lehrerbunde in einer präzisen Bestimmung zum Ausdruck zu bringen.

Odkrito rečeno, nas je zadnji del tega pogoja kar osupnil. Kar zapove se nam, da sprejmemo v svoja pravila kar na slepo to »Angehörigkeitspflicht« in si s tem vežemo roke napram svojim nemškim bratcem; ker že imamo tako določbo v naših pravilih, moramo biti člani »Lehrerbunda«, ali pa »Zveze« sploh ni. Smo si li osnovali našo »Zvezo« samo za to, da popolnujemo »Lehrerbund«? Moramo si li mi v tako čast šteti, če se hočejo nemški tovariši z nami družiti in nismo li mi Nemcem ravno tako potrebni kot oni nam? Brez nas tudi ni zedinjenega štajerskega učiteljstva.

Ima li tudi nemški »Verband« v svojih pravilih to »Angehörigkeitspflicht« ali ne, ni razvidno iz omenjenega lista, a najbrž tega nima, ker si hoče gotovo pridržati proste roke. Treba pa te določbe ni ne v »Zvezinih«, kakor tudi ne v »Verbandovih« pravilih; pravila morajo biti temveč tako zasnovana, da dovoljujejo združenje z drugimi učiteljskimi društvi, in za ta slučaj je pri nas že preskrbljeno. Točka e) v 4. delu naših pravil se namreč glasi: »stopi v zvezo z drugimi avstrijskimi učiteljskimi društvi;« in to zadošča od naše strani za pristop k »Lehrerbundu«.

Nikakor nisem proti združenju z nemškimi tovariši, še veselim se ga, nočem pa, da bi se združenje izvršilo za vsako ceno. Mi bomo gotovo zvesti in lojalni člani »Lehrerbunda«, dokler nam stanovska in narodna čast dopušča tam ostati, t. j. dokler bodo ravnali Nemci z nami, kot se ravna z istopravnimi in istovrednimi sodrugji, a za mogočo nasilja in žaljenja pa si moramo pridržati odprta vrata in torej ne smemo vstaviti v svoja pravila »Angehörigkeitspflicht«.

Čudno se mi pa zdi, da se ni nobeden naših zastopnikov kar pri dotični seji izpotaknil nad to zahtevo. So li že tako navajeni sprejemati vse pogoje, ki jih stavijo nemški tovariši? Sploh bi pa bilo dobro, ko bi naši odposlanci tudi v »Učiteljskem Tovarišu« poročali podrobnosti o prerojenju »Lehrerbunda«.

— m —

Nadaljevalni tečaj za kranjske učitelje.

Visoki c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani je ravnokar razveselil kranjsko učiteljstvo s posebno modrim razglasom. Razglas — seveda pisan v edino zveličalni nemščini, je datiran z dnem 21. nov. 1905, št. 5754, in se glasi doslovno: »Der k. k. Landesschulrat hat für den Fall, als die Bedeckung der bezüglichen Kosten — (c. kr. naučno ministrstvo je l. 1902 dovolilo 4040 K pod pogojem, da prispeva tudi dežela vsaj polovico toliko) — rechtzeitig sichergestellt wird, die Abhaltung eines Fortbildungskurses für Volksschullehrer in der Zeit vom 10. bis 29. Jänner 1906 an der k. k. Lehrerbildungsanstalt in Laibach nach Massgabe der mit dem h. a. Erlasse vom 24. Dez. 1902, Zl. 4722, dem k. k. Bezirksschulrate eröffneten Gesichtspunkte in Aussicht genommen. — Hierbei wird der k. k. Bezirksschulrat angewiesen nur bildungsfähige Lehrpersonen (!), welche die Erreichung des mit dem Kurse beabsichtigten Zweckes erwarten lassen, demnach eifrige (!!!) Aushilfslehrer (alias mežnarje, organiste etc.), sowie Leiter von einklassigen Schulen, sowie Oberlehrer an zwei- und mehrklassigen Volksschulen zur Teilnahme an dem Kurse in Vorschlag zu bringen, damit diese mit neueren*) Unterrichtsmethoden vertraut gemacht, später durch Abhaltung von Hospitierungen, Musterlektionen und Vorträgen anlässlich der Bezirkslehrerkonferenzen auf ihre Amtsgenossen anregend wirken könnten.« —

Dopis dalje govori, da se bo tega tečaja udeležilo nekaj komandiranih — v dopisu l. 1902 — 20, reci: dvajset učiteljev — in da naj se prostovoljno zglašene naznani gotovo do 10. decembra t. l. Dopis omenja tudi odškodnino za ta tečaj, ki znaša po dopisu iz l. 1902 za osebo 4 K, a za prostovoljce »wird nach Massgabe des zur Verfügung stehenden Kredites eine Aushilfe zugestanden.«

Trpke besede nam silijo v pero zbog te profanacije slovenskega učiteljstva. Sicer ne vemo, ali je to že nekak nameček za oni »dar« 25%, ki smo ga ravnokar prejeli iz »blagoslovljenih« rok naših poslancev**), ali je vse skupaj le nekaka zafrakcija vsega, za pravi napredek v istini vnetega slovenskega, oziroma kranjskega učiteljstva.

Prepričani smo v dnu svoje duše, da kranjsko učiteljstvo sploh obsoja v tem dopisu omenjeni nadaljevalni učni tečaj, zakaj čemu imamo pa razna izpričevala, dobljena na podlagi trdih in strogih izpitov pred c. kr. izpraševalno komisijo. — Ako pa morebiti naš preslavni c. kr. deželni šolski svet tako malo upošteva te c. kr. izpraševalne komisije, da jim niti ne zaupa, da zadoščajo izpričevala, pridobljena na podlagi obstoječih predpisov, potem izrekamo svoje odkritosrčno obžalovanje tej komisiji ter zahtevamo, da taisti c. kr. deželni šolski svet takoj vse potrebno ukrene, da nastopi druga c. kr. izpraševalna komisija.

Kakor je znano, menda nobenega drugega stanu tako ne bagatelizujejo in ironizujejo kakor ravno učiteljski stan. Kje li pod milim avstrijskim nebom dobimo še kak stan, ki bi se ga sililo po preteku toliko in toliko let, ko je prebil vse predpisane izpite, da mora iti hočeš-nočeš-moraš, v nekake ponavljalne tečaje za 4 krone na dan.

*) Mežnarji še starih ne poznajo!

Op. pis.

**) O tem »daru« imamo pripravljen članek za prih. številko.

Uredn.

Če ni to ironija, potem sploh ne znamo, kako ime bi temu nadelil!

Da pa stoji tudi poleg drugega učiteljstva kranjsko učiteljstvo na višini sedanjosti, je pribito. Oglejmo si le našo organizacijo in nje časopisje! Vam li ne imponuje dovolj »Popotnik« in mladinski list »Zvonček«? Kje so potem še publikacije »Šolske Matice«, ki jo vzdržuje slovensko učiteljstvo iz lastnih sredstev vključ beraški plači? Kaj pa dalje še vse one razne učne slike, ki so zagledale tupatam beli dan. In letošnja šolska razstava v Ljubljani povodom dežel. učiteljske skupščine, o kateri se je sam c. kr. dež. šol. nadzornik Levec izrekel, da je sicer videl že dosti razstav, a take še ne!

Ali ne zadoščajo preslavnemu c. kr. dežel. šolskemu svetu vse one prostovoljne hospitacije in ona predavanja, ki jih prirejamo na lastne stroške, po lastni inicijativi pri raznih zborovanjih naših okraj. učit. društev? — Naši kolegi, srednješolski c. kr. profesorji, se istotako pečajo s poučevanjem, tedaj s pedagogiko, didaktiko i t. d., a nikdar in nikjer še nismo slišali in brali, da se je za njih napravil sličen »ponavljalni« tečaj po 4 kronce na Dunaju, kakor se misli za nas.

Da pa je kranjsko učiteljstvo popolnoma na svojih mestih, je potrdil sam preslavni c. kr. deželni šolski svet v svojem poročilu za l. 1903/4, ko je zapisal na strani 49. to-le:

Von den 783 Lehrern und Lehrerinnen waren (mit Einschluss der Notschullehrer):

sehr gut verwendbar . . .	271 d. i. 34.61 %
gut » . . .	382 d. i. 48.78 %
minder gut » . . .	75 d. i. 9.58 %
nachlässig im Dienste . . .	6 d. i. 0.77 %

Pripomniti se mora, da je v tej kvalifikaciji všteti 59. zasilnih učiteljev in 8. učiteljic brez vsakih izpitov, to je: mežnarjev, organistov, fajmoštrov, kaplanov, đacarjev, konduktejev, natakarič i t. d.

Velezanimiva je tudi statistika naših okrajnih učiteljskih knjižnic, ki nam služijo v našo nadaljno izobrazbo. Tisto poročilo navaja na strani 51., da imamo 13 okrajnih učiteljskih knjižnic, kjer se nahaja 11.143 del. A vrhutega ima skoro vsaka šola še svojo lokalno knjižnico.

Ako hoče imeti naš preslavni c. kr. deželni šolski svet v resnici izobraženo učiteljstvo, naj uveljavi najprej § 55 drž. zakona, odslovi naj vse zasilne učne osebe, preosnuje naj naše preimenitno c. kr. žensko in moško učiteljske, da bodo tu poučevali vsaj učitelji z meščanskimi izpiti in da bodo dobivali gojenci, oziroma gojenke pouk v svojem materinem jeziku, ne pa le v blaženi nemščini. Menda ni nikjer v Avstriji in celo v centralni Afriki take nesmisli, da bi se na kaki c. kr. pripravnici učili gojenci najglavnejših predmetov — kakor n. pr. pedagogike — v tujem jeziku, kakor v Ljubljani. In čudom se čudimo našim radikalnim-klerikalnim slovenofilskim poslancem, ki so se tako goreče vneli za poslovni zapisnik, da mora biti slovenski, zakaj niso pokazali tu svojih domoljubnih src in zagrmeli c. kr. osrednji vladi: Daj nam slovenske pripravnice za slovensko učiteljstvo! Naš preslavni c. kr. dežel. šol. svet naj dalje uvede namesto teh nepotrebnih tečajev rajši pripravljalne tečaje za meščanske izpite, kakršne imajo že po drugih krajih.

Če pa hoče imeti visoki c. kr. deželni šolski svet na vsak način te tečaje za onih 67 zasilnih učiteljev in učiteljic,

dobro, imej jih, a ne mešaj med to število **izprašanih voditeljev** ednorazrednic in nadučiteljev večrazrednic. Mislino, ako smo dosegli in posedamo taka mesta, da smo pač sposobni poučevati izročeno nam mladino, ker imamo menda ravnotaka izpričevala kakor naši c. kr. okrajni šol. nadzorniki in kakor nekateri c. kr. vadniški učitelji, ki jim bo izročen pouk v teh tečajih.

C. kr. deželnemu šolskem svetu pa povemo na uho, da pasivna resitenca med slovenskim, oziroma kranjskim učiteljstvom še ni prenehala, vključ obljubljenim 25 % — **Značajnega prostovoljca in značajne prostovoljke ne bo nobene**, mežnarje in organiste pa le skup — le »skup, uboga gmajna.«

Liga 1 + 2.

Klic po kruhu.

Na naslov blagorodnega gospoda c. kr. namestnika v Trstu in c. kr. dvornega svetnika in okrajnega glavarja v Gorici.

Z ozirom na objavljena poročila, da se ne potrdi zakon o izboljšanju učiteljskih plač, se drznem opozoriti imenovana gospoda na to:

Učiteljstvo naše dežele je zaradi naraščajoče draginje v skrajni bedi. Od dne do dne prihajajo večji izdatki in večje potrebe zaradi fizično obnemoglega učiteljstva; skrajni čas je, da se enkrat opomore tej neznosni bedi in da se da tudi učiteljstvu, kar mu gre po človeških in naravnih zakonih.

Naš deželni zbor igra z življenjem skrajno obupanega učiteljstva nemoralno, nedostojno in netaktno igro že skoro 4 leta, in čas je došel, ko se mora ta neumestna šala z nami končati in nam dati, kar nam gre po vseh paragrafih.

Zato nasvetujemo gospodoma, naj referirata v prilog zakonu in vplivata pri visoki vladi, da predloži zakon v najvišje potrjenje, tudi če se popolnoma ne ujema z drž. zakoni. (Saj je tudi dosti šol. zakonov, ki se ne ujemajo z obstoječimi našimi razmerami, a se jih vendar izpolnjuje.)

Vse učiteljstvo naše dežele apelira na visoka gospoda in ju opozarja na morebitne posledice, ki bodo v škodo vsem, če se zakon ne potrdi!

Na Goriškem, dne 27. novembra 1905.

Eden v imenu vseh.

Okrajno nadzorništvo na Primorskem.

V letošnji 13. številki smo pisali v »Tovarišu«, da so pisali c. kr. vadnični učitelji c. kr. ministra za bogočastje in uk, naj se ozira posebno nanje pri imenovanju c. kr. okrajnih nadzornikov za ljudske šole. Pri nas na Primorskem se kaže, da je c. kr. minister uslišal to prošnjo vadničnega učiteljstva, ker je pretežna večina okraj. šol. nadzornikov imenovana izmed vadničnega učiteljstva. Nič bi ne imeli proti temu, ako bi bili ti izbrani iz onega vadničnega učiteljstva, ki je službovalo tudi na ljudski šoli in tako poizkusilo težave, sitnosti in dobrote, ki jih uživa ljudskošolsko učiteljstvo. Proti temu pa protestujemo, da se imenuje za c. kr. okrajnega šolskega nadzornika vadničnega učitelja, ki je 15. julija dovršil učiteljišče, a že isto leto bil 15. septembra vadnični učitelj, tam

služboval nekaj let ter uporabljal praktične nastope zato, da je med tem časom čital časnike.

Protestujemo proti temu, da se imenuje za okraj. šol. nadzornika vadnični učitelj, ki misli, da sodi pod njegov nadzor tudi upokojeno učiteljstvo ter potem porablja za to čas, določen okraj. učitelj. skupščini.

Protestujemo proti temu, da se imenuje za okr. šol. nadzornika tak vadnični učitelj, ki niti ne ve, koliko učnega časa je določenega posameznim razredom, skupinam ali oddelkom na ljudski šoli.

Protestujemo proti temu, da se imenuje za okr. šol. nadzornika tak vadnični učitelj, ki misli, da je smoter nadzorovanju to, da šikanuje ono učiteljstvo, ki se trudi, da bi se uveljavili zakoni, določujoči pravno razmerje učiteljstva, in da bi se slabi §§ teh zakonov zamenjali ustavnim potom z boljšimi.

Protestujemo proti temu, da se imenuje za c. k. okr. nadzornika vadnični učitelj, ki ima pri okr. šol. svetu referat in pregleduje in potrjuje urnike, pa vendar ne ve, kdaj se poučuje veronauk.

Protestujemo proti temu, da se imenuje za okr. šol. nadzornika vadnični učitelj, ki zahteva, naj se vpisujejo otrokom zamude, ako ne pridejo ob nedeljah in praznikih k farni maši, in zahteva, naj se zato starše naznanja in v kazen predlaga, akoravno pravi okrožnica okr. šol. sveta, da so otroci ob nedeljah in zapovedanih praznikih prosti.

Proti temu bi moralo ljudskošolsko učiteljstvo splošno protestirati.

Splošno naj zahteva ljudskošolsko učiteljstvo, da se imenujejo okrajni šol. nadzorniki le izmed ljudskošolskega učiteljstva, ker še nihče ni slišal, da bi se imenovali davčni nadzorniki izmed sodnijskih uradnikov, akoravno so finančni in sodnijski uradniki na vseučilišču študirali jus in se razločujejo le po tem, kakšno prakso je kdo nastopil. Tudi ljudskošolski učitelji se razločujejo od vadničnih po tem, kje so prakso nastopili. V vseh stanovih se nastavljajo nadzorniki le izmed onih, ki so službovali v dotičnem stanu; le pri ljudskošolskem učiteljstvu je to drugače, le tu je lahko nadzornik tudi takšna oseba, ki ni potem nikdar več videla od znotraj ljudske šole, kar jo je zapustila v otroških letih. V vsakem okraju je gotovo kdo med učiteljstvom, ki bi lahko to službo opravljal, kar bi mu tudi pristojalo kot odlikovanje in nagrada za trudapolno delo.

Res je na Kranjskem nekaj okr. šol. nadzornikov, ki so imenovani izmed ljudskošolskega učiteljstva, a so pozabili, kaj so bili prej. To je mogoče zato, ker oni, ki jih je predlagal v imenovanje, ni bil ali sam sposoben ali pa je bil pristranski, da je zlorabljal izročeni mu urad.

Nočem tega na drobno razpravljati, pač pa predlagam, naj vsa okrajna in deželna učiteljska društva pri občini zborih o tem razpravljajo ter poročajo »Zavezi«, da spravi to vprašanje na dnevni red pri prihodnji skupščini.

Doba discipliniranja — v Istri.

Sedaj, ko smo v dobi disciplinarnih preiskav zaradi nevršenja najmanj znamenitega § šolskih zakonov, sem se namenil, zbrati nekoliko takšnega gradiva, da olajšam opravila oblastnikom. Oprostite mi, bralke in bralci, ako se držim nič kaj poetičnega pregovora, ki pravi: »Riba smrdi pri glavi«, saj je vsakemu znano, da v §§ ni mnogo poezije.

Ker se ne izvršuje tudi v Istri § 55. drž. šol. zak. z dne 14. maja 1869 in ker naročuje člen II. zakona z dne 2. maja 1883 ministru za bogočastje in uk, da ima skrbeti, da se vrši tudi ta §, se nadajamo, da se nujno uvede disciplinarna preiskava proti dež. zboru istrskemu in proti ministrstvu za bogočastje in uk. — Da nismo imeli v Istri že 23 let dež. učiteljske skupščine, da se ne obdržujejo redno celo okrajne učitelj. skupščine, da se s tem krši §§ 45. in 46. držav. šol. zakona z dne 14. maja 1869 in prezira ministrska naredba z dne 8. maja 1872, da je vse prizadevanje učiteljstva, da bi se vršila ta §§ in navedena naredba brezuspešno, da pristojne oblastnije pridno mečejo takšne prošnje in pritožbe v koš, je bilo že povedano v »Tovarišu,« in nadajamo se, da v kratkem čitamo naznanilo, da se je uvedla zaradi tega disciplinarna preiskava proti istrskemu deželnemu šolskemu svetu in vsem okraj. šol. svetom v Istri.

§ 20. istrskega dež. šol. zakona z dne 27. julija 1875, št. 18, določa ad l. a, da obstoji okrajni šol. svet iz predstojnika okraj. glavarstva kot predsednika ali po njem izmed članov okraj. šol. sveta določenega namestnika. Pri nas v Istri se pa vrši tako, da nadomešča okraj. glavarja kot predsednika v okraj. šol. svetu prvi glavarstveni politični komisar. To je očitno kršenje prej navedenega § in zato se nadajamo, da se uvede disciplinarna preiskava proti vsem predsednikom in članom okrajnih šol. svetov.

§ 25. istega deželnega šol. zakona določuje ad l. 11, da namešča okrajni šol. svet provizorično učiteljstvo. Okr. šol. svet v Kopru je izročil to delo okraj. šol. nadzornikoma (sta namreč dva, eden za italijanske in eden za slovanske ljudske šole). Pretečeno šol. leto sta bila predstavljena dva provizorna učitelja, a ta prestava se je ustanovila tik pred preselitvijo, tako da je imel eden svoje pohoštvo že na vozu, ko so mu brzojavno naznanili, naj se ustavi na mestu. Pričetkom tega šol. leta je bila zopet predstavljena neka učiteljica. Dobila je dekret, v katerem ji je bilo ukazano, naj prevzame novo službo s tem, da se predstavi tamošnjemu predsedniku kraj. šol. sveta in položi pri njem oblubo. Naredila je tako in se podala na prejšnje službeno mesto po svoje pohoštvo. Pohoštvo je bilo naloženo na voz, in voznik ga je odpeljal, a ona se je podala na bližnjo železnično postajo — a glej smole. Zdaj priteče k voditelju mož z dopisnico v žepu, na kateri je bilo naznanjeno, da je ustavljeno premeščenje. Ako so hoteli učiteljici to naznaniti, je moral zopet teči za njo mož, da jo je še dotekel, preden se je odpeljala z železnico. Vse to kaže kršenje prej navedenega § in nadajamo se, da se kmalu uvede disciplinarna preiskava proti okrajnemu šol. svetu v Kopru in proti obema nadzornikoma.

§ 2. držav. zakona z dne 25. maja 1868, št. 48, določa, da pripada nadzor verouka in nadzor pri verskih vajah na ljudskih in srednjih šolah cerkvi ali verski družbi. Dež. šol. svet istrski je odvzel na predlog krškega škofa, kateremu sta se pridružila tudi poreški in tržaški škof, nadzor pri verskih vajah s svojim odlokom 1. decembra 1902. št. 1078, cerkvi in ga izročil učiteljstvu. To je kršenje gori navedenega § državnega zakona. Zatorej se nadajamo, da se v kratkem uvede disciplinarna preiskava proti dež. šol. svetu istrskemu in vsem trem istrskim škofom.

Nisem še končal, a za danes je dosti. Razvidno je, da bo dosti dela z discipliniranjem v Istri in da bo potreba za to posebne komisije. Nadajamo se, da bo predsedoval tej

komisiji g. nadzornik Stiasny, a prisednika bosta g. dekan Žlogar in g. Svetec, ker ti so že izkazali, da so izurjeni v tem poslu.

Dopisi.

Istra.

Bistrimo! Nisam se tim bavio, nego proučavajuć učiteljske listove, kojekakve pisarije u našim listovima i nekakvo pasivno, da ne kažem bedasto držanje učiteljstva, natjeralo me je, da i ja kažem svoje.

U zadnje vrijeme vrvi N. Sloga dopisima iz učiteljskih krugova, što mi se čini baš čudom, jer je nazad nekoliko godina vse krugove ignorirala i gdje god je samo mogla namećala ih blatom i svakim smradom. Otkuda ova promjena? Tu valjda ne treba tumača, jer će si svaki učitelj stvar i sam rastumačiti.

Ovih dana dodjoh u posjete prijatelju, gdje dobih ovogodišnji »Napredak«, otkuda vadim evo ovaj članak proti hrvatskomu učiteljstvu, koji je zlata vriedan za naše prilike u Istri:

»Tri su glavna društvena tipa ili staleža, naime gospodujući, gradjanski i seljački, a svaki se od njih dijeli na više krugova. Što se ljudski rad više dijeli i što je ljudski život različitiji i bogatiji, to više ima tih krugova ili skupina. Među tim staležima i krugovima postoji neprestana socijalna borba. Što je među njima veća razlika, to je i veći jaz i animozitet. Tako je od vjekada. Interesi najviših i najnižih se kose, pa stoga eto napetosti i borbe.

Gospodujući je stalež najmanji, ali on ima najveću moć, pa gospoduje. Manjina vlada. Državom, koja ima mnogo tisuća stanovnika vlada nekoliko tisuća ljudi. Kako je to, da nekoliko ljudi gospoduje tolikim masama? Šta tu dolazi neznanotnoj manjini u pomoć! To je duševna premoć, sveza i jedinstvo nazora i čuvstva, pa organizacija i disciplina, koje su posljedica svega toga. Ta manjina ima i dobru taktiku. Njezini su članovi rastreseni na sve strane, ali su u tijesnoj unutrašnjoj zvezi, a kad udaraju na koga, udaraju složno i žestoko, pače grozno kao jedan čovjek. Sasvim drugojačije je mnoštvo, puk. Puk nije ujedinjen ni organizovan. Nema onoga jedinstva, organizacije, staleške svijesti i ljudskoga dostojanstva. Tromost i nemar takodjer je veliko zlo. Stalež ili ljudska skupina, ako hoće da živi jakim i zdravim životom, mora da je zdrav i jedinstven, organizovan. Kad su članovi koje skupine pocijepani; kad jedan za drugoga i nemari; kad svaki misli samo na se: onda to nije stalež, nego masa, koja se upravlja bičem i zoblju. Masa ne zna, što će to reći: Svi za jednoga, a jedan za sve. Što je čovjek indolentniji i zatučeniji ili sebičniji, to manje ima smisla za idealna životna dobra, to manje se brine za druge, to manje ima smisla za svoju zajednicu, to manje štiti i brani interese svoje skupine; a osim toga pripravan je činiti zlo svojoj skupini.«

Evo vam, gospodo drugovi, fotografije, koja se mirne duše može protegniti na sve hrvatsko učiteljstvo Istre. Gospodo drugovi, kamo da Vas ubrojim? Zar u masu? Zar Vas nije sram, da Vam čovjek mora kazati, da ste masa, koja se upravlja bičem i zoblju. Žao mi je, al Vas čovjek mora ubrojiti u masu, jer imate sve znakove mase.

Nevidite, da učitelja osudjuju ljudi, koji nemaju pojma o školi; osudjuju ga i oni, koji bi ga morali u svakom po-

gledu potpomagati i to samo zato, jer učitelj ne može zadovoljiti njihovim mnogobrojnim zahtjevima. Kakvi su ti zahtjevi učiteljstvu valjda ne treba tumača? Tko pak želi ovdje tumača, nek se obrati jednomu ili drugomu starijemu drugu, koji će mu stvar svestrano rastumačiti. To je česa se mora latiti mladje učiteljstvo, koje još nezna, što je javni život i komu su još školske klupe u Kopru ili u Zadru idealom.

Ne valja više inspiracija »bonžuraša« i kojekakvih pripuza, već ozbiljan rad na temelju pravičnih činjenica.

Zar ne vidite radnike? Do pred nekoliko godina bilo je ovo marva, masá, a danas Vam je čimbenik, kojim već i države računaju. Lijep nam je primjer Ruska i njezino radništvo. U naobraženim državama govore narodi u parlamentima, gdje imaju svoje zastupnike, a u Ruskoj što govori? Čim pak govori učiteljstvo Istre? Možda svojim zastupnicima? Da, malo briga zastupnike za učiteljstvo; briga ih samo onda, kad nužno trebaju glas kakvog učitelja, inače se za učiteljstvo niti ne pita.

Učitelj.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo je imelo svoje glavno zborovanje dne 12. nov. 1905 v Konjicah. Zborovanja se je udeležilo zaradi deževnega vremena le 11 članov. Gosp. predsednik pozdravi presrečno vse navzoče, posebno nova člana gg. Kržiča in Pleskoviča, oba iz Čadrama. Nato se spominja onih žalostnih dogodkov, ki so zadeli člane našega društva, ter izrazi v imenu vseh društvenikov najodkritosrčnejše sožalje g. Serajniku, ki je izgubil svojo iskreno ljubljeno, dobro mamico, g. Tribniku, kateremu je bridka smrt vzela brata, nadučitelja na Sp. Polskavi, g. Čehu, ki mu je umrla draga in blaga soproga. V znak žalosti vstanejo vsi pričujoči.

Nadalje omenja g. predsednik tudi o zborovanju za mesec julij, ki se ga pa je udeležilo le pičlo število društvenikov. Bili so nesklepčni. Vzrok temu je bila okr. skupščina meseca junija, pri kateri smo zmagali; a s tem ni bila še vsa dolžnost, vse delo opravljeno. Primanjkuje še dosti! Zato izraža željo, da bi se vsak član zavedal društvenih dolžnosti ter društvu v duhu celokupnosti pripomogel do najboljše in najtrajnejše organizacije. Vedno se shajajmo polnoštevilno k zborovanjem!

Preide se k dnevnemu redu. — Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri. Izmed došlih dopisov je treba omeniti le tistega, ki ga je vposlalo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« v Ljubljani. S tem dopisom vabi to društvo, da bi postali učitelji, oziroma učiteljice člani, okrajna učiteljska društva pa pokrovitelji konvikta ter bi plačali v ta namen 2 K na leto, oz. 200 K v teku dveh let. Vsak učitelj, vsaka učiteljica naj podpira in pošilja dalje »kolekto poštinih znamk« za Učiteljski konvikt. To se je že itak zgodilo. Pa objava »Učiteljskega Tovariša« ni omenila vsote, ki je došla. Zato predlaga g. predsednik, da se zahteva*) od »Učiteljskega Tovariša«, da vestno naznanja koliko denarja se je zbralo po kolekti poštinih znamk. Gosp. tovariš Pleskovič stavi predlog, da se obrne društvo na »Zavezo« in zahteva vpogled v računske pogodbe Uč. konvikta. Ta predlog se enoglasno sprejme. Ako se to zgodi, se lahko več stori za Uč. konvikt.

Letno poročilo tajnika in blagajničarice se preloži na prihodnje zborovanje.

Vrši se volitev novega odbora. Izvoljeni so: Kožuh, predsednik; Jurko, namestnik; Pleskovič in Kržič, tajnika; Tribnik Am., blagajničarica; Rosenstein, pe-
vovodja; Ravbar, Čeh, Tribnik Lud., odborniki.

*) Saj vendar ne pošiljate znamk nam!

Uredn.

Društvene zadeve: Za članarino se določijo 3 K 20 h na leto, kateri znesek se ima izročiti gdč. blagajničarici.

Ker »Schul- u. Lehrerzeitung« v prihodnjem letu preneha, naj si vsak član na svoje roke naroči organ, ki se bo določil kot glasilo prihodnje »Zaveze štaj. učiteljev«. Prihodnje zborovanje se vrši 4. januarja 1906.

Književnost in umetnost.

Koledar za kmetovalca 1906. Dobili smo novo prepotrebno gospodarsko knjigo. Tvrška I. Bonač v Ljubljani je izdala jako pripravno ročno knjižico »Koledar za kmetovalca«, ki jo je strokovno sestavil g. mlek. nadzornik J. Legvart. Vsi drugi narodi imajo že take žepne kmetijske zapisnike, le slovenski narod je bil izjema. Naprednejši posestniki so se posluževali nemških koledarjev, ki so ne le jako dragi, ampak tudi silno pomanjkljivi in ne za naše razmere pisani. Naš koledar je pa izborno sestavljen, tako da bo vsakemu vzoren svetovalec v vseh gospodarskih zadevah. Vsebinska je: Koledar za l. 1906. poštne določbe, živinoreja, mlekarstvo, vinoreja, kletarstvo, šadjereja, živinozdravilstvo, različne za kmetijstvo važne postave, različne tabele za merjenje lesa, poseben zapisnik za knjigovodstvo in vpisovanje delavcev, zapisnik za beležke i t. d. Knjižica je jako okusno in pripravno v močno črno platno vezana. Upamo, da bo ta knjižica veliko pripomogla v povzdigo našega slov. kmetijstva in jo vsakomur toplo priporočamo. Cena koledarju je samo K 1.80. Opozarjamo na današnji inserat.

Zvonček prinaša v zadnji številki letošnjega letnika to-le vsebino: 1. Božič. Andrej Rapè. Pesem. 2. Dvanajsti. Andrej Rapè. Povest. 3. Trobarvni tisk. Kramarjev. Poučni spis s podobo v trojnem barvotisku. 4. Pred sodbo. Fran Žgur. Pesem. 5. Boštikov Tine. Juraj Pangrac. Povest. 6. Zjutraj. E. Gangl. Pesem s podobo. 7. Zvečer. E. Gangl. Pesem s podobo. 8. Božično drevo. ze. Slika v barvotisku s pesemco. 9. Povratak. E. Gangl. Pesem s podobo. 10. Pouk in zabava. Kako se izpreminja število prebivalcev. Velikost cerkvá. Najmrzlejši kraj v Evropi. Moč žuželk. Za kratek čas. Rešitev. 11. Ob sklepu šestega letnika.

Knjižnica za mladino. Knjiga 30. V srca globini. Povest. Spisal Ivo Trošt. Cena 1. K. Str. 179. Več prihodnjič. Za danes priporočamo!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Blejski diletantje, čisti dobiček veselice, ki so je priredili na korist Učiteljskemu konviktu, 68 K 66 h; gdč. Vilma Gangl iz Metlike 2 K 40 h. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki!

Letnino za l. 1905. so plačali: učiteljstvo ljudske šole v Št. Rupertu na Dolenjskem 8 K; učiteljstvo v Stranich pri Konjicah 4 K.

Osebnosti. Provizorična učiteljica v Zalem logu gdč. Marija Frantar je imenovana v isti lastnosti v Cerkljah. Pomožna učiteljica v Starem trgu gdč. Berta Rössmann je imenovana za provizorično učiteljico istotam. Suplent v Dobropoljah, g. Josip Polanc je imenovan za provizoričnega učitelja v Loškem potoku.

Lep zgled. Krajni šolski svet v Trnovem na Notranjskem je v seji dne 23. pret. m. enoglasno sprejel predlog g. nadučitelja v pokoju M. Zarnika, da se učitelju Fortunatu Lampretu izplača 15% draginjska doklada. S tem sklepom je vrli trnovski krajni šolski svet pokazal, da zasluži tudi učitelj samec toliko priboljška k svoji plači, kakor oženjeni učitelji. Naj bi našel ta krajni šolski svet več posnemalcev! Zato je sedaj najugodnejši čas, ker morajo krajni šolski sveti sestavljati proračune.

Iz novomeškega okraja. Učiteljica Bogomila Globočnikova v Št. Jerneju se je zaradi možitve odpovedala službi. Na njeno mesto je imenovana suplentka Iva Premelčeva iz Ljubljane. Ustanovila se je 3. vzporednica. Imenovan je abiturijent Franc Zagorec. Sedaj ima šola 7 razredov ter 715 učencev. Ustanovi se dvorazrednica v Gor. Vrhpolju in enorazrednica na Gomili.

V štajerski deželni šolski svet je imenovala učna uprava za zastopnika kanonika K. Hribovska in gimnazijskega ravnatelja Glovackega, oba v Mariboru.

Pred c. kr. izpraševalno komisijo v Kopru so dostali meseca novembra izpit učne sposobnosti za slovenske ljudske šole sledeči gg.: Benko Ivan, prov. učitelj v Sovodnjah, Čok Hraber, prov. učitelj pri Sv. Ivanu (Trst), Jurjevčič Frančišek, prov. voditelj v Ledinah, Kenda Ferdo, prov. voditelj v Avberju, Kunc Ivan prov. voditelj v Kalu, Legiša Hinko, prov. voditelj v Gabrovici, Likar Ladislav, prov. voditelj v Ozeljanu, Mervič Anton, prov. učitelj v Povirju, Persič Adolf, prov. voditelj pri Voglarjih, Venturini Fran, prov. učitelj v Dolini, in Zajec Josip, prov. učitelj v Kalu.

Društvo „Abstinent“ v Ljubljani so ustanovili dne 18. pret. m. Društva namen je gojiti med vsemi sloji slovenskega naroda protialkoholično gibanje, ki obstoji v popolni abstinenci. Ako pomislimo, kako globoko je vkoreninjeno med slovenskim ljudstvom pijančevanje, ta strast, ki stane denar, življenje, ugrablja mir rodovinom, polni ječe, bolnišnice i. t. d. ako pomislimo, vse to, moramo priznati potrebo društva, ki si je stavilo v svoj program nalogo, zajezi vedno bolj naraščajoče valovje pijančevanja. Društvo »Abstinent« je nepolitično in v svojem boju proti demonu alkoholu mednarodno. — Ker bi postalo zaradi svoje prelepe stanovske naloge zlasti slovensko učiteljstvo lahko prva opora društvu, zato se obrača društvo do vsega slovenskega učiteljstva z vljudno prošnjo, da blagovoli vsepovsod podpirati blagi namen društva. Predavanja, poljudne brošure, zgledi, vedna opozoritev na nesreče, ki izvirajo iz uživanja alkohola i. t. d. — vse to je še pri nas Slovencih neobdelano polje, ki pa rodi lahko mnogo lepega sadu. Pojasnila daje: Ivan Podlesnik, Ljubljana, Kopitarjeve ulice 2

Gg. učitelji konjiškega okraja se vljudno vabijo, da vpošljejo nepopisane, pač pa podpisane glasovnice in legitimacije za volitev članov v osebno dohodninsko cenilno komisijo gospodu dr. Ivanu Rudolfu v Konjicah.

Tovariš.

Kranjski okrajni šolski svet je šel preko predloga dež. šol. sveta, da bi se delegatje dež. učit. skupščine disciplinirali, na dnevni red, ter sprejel sledečo resolucijo: Dež. šolski svet se naprosi, da opusti vsako nadaljno preganjanje delegatov.

Konjiški okrajni šolski svet je imenoval za prih. šest let sledeče krajne šol. ogleda: Št. Jernej: g. Jurše Vincenc, posest. na Ličenci; Čadram: g. Fr. Jonke jun., trgovec v Oplotnici; Sv. Florijan: g. Ant. Weixler, nadučitelj v Vitanju; Loče: g. Albert Pauscher, usnjar tam; Konjice slov. šola: g. dr. Ivan Rudolf, odvetnik tam; Sv. Jošt: g. Jožef Borovnik, posest. tam; Črešnice: g. Jožef Pristovnik, posest. tam; Kebelj: g. Ant. Brumen, nadučit. v Čadramljah; Kunigunda: g. Al. Mernik, posest. na Padeškem vrhu; Prihova: g. Janko Goričan, posest. na Prelogah; Resnik: g. Al. Mernik, posest. na Padeškem vrhu; Zreče: g. Jos. Presker, trg. tam; Žiče: g. Fran Possek, graščak na Pogledu; Skomarje: g. Matko Žgajner, šol. voditelj na Resniku; Spitalič: g. Juri Zidanšek, posest. tam; Stranice: g. Jan. Pirch, nadučitelj v Konjicah; Tepanje: g. Fr. Napotnik, posest. na Tepanjskem vrhu; Vitanje slov. šola: g. Ant. Schludermann, logar tam.

Kako nastavljajo pri nas učiteljstvo? Ta članek iz koprškega okraja, ki smo ga priobčili v letošnji 33. številki, je zadel v živo, kar kaže to, da pridno povprašujejo po dopisniku in da že šikanujejo nekega tovariša. Glede tega ne moremo drugače nego da pokličemo v spomin onega škofa, ki je tiral iz takšnih dvomljivih ozirav duhovnika v kazen, a v skrajnem slučaju doživel tako blamažo, da je postal ne-

mogoč v službi. Sicer pravijo, da je neresnica, kar govori naš članek, da namreč ne razpisujejo redno vsak semester služb. To svojo trditev podpirajo s tem, da trdijo, da razpišejo vsako leto službe. Da se bolje umemo, priznavamo, da so letos razpisali službe, a kdaj? O pričetku šolskega leta, t. j. 1. septembra, so bile okupirane vse službe s provizornim učiteljstvom in potem 11. septembra so končno razpisali službe. Sedaj pa imamo zopet staro pesem. Imenovan bo definitivno oni, ki tam službuje provizorno, četudi nima druge zasluge kot to, da je bil pred 1. sept. provizorno imenovan za to službo. Enako se je že godilo, ko je bil imenovan za nadučitelja oni, ki šteje komaj toliko let od svojega rojstva, kolikor let službe šteje starejši prosilec. Tudi tukaj, pravijo, da ni res, da bi bil dež. šol. svet izvršil imenovanje, preden je ministrstvo govorilo svojo besedo. Zatorej smo se informirali pri rekurentu ter zvedeli, da je ministrstvo rešilo rekurz 5. oktobra, a dež. šol. svet je izvršil imenovanje že 26. avgusta, iz česar je še vedno razvidno, da je resnična prejšnja trditev. Kaj se je godilo za kulisami v času od 26. avgusta, gotovo ne bodo objavili v »Tovarišu«, a nekaj je vendar bilo. To nas tudi mnogo ne briga, ker je s tem že dovolj označena slika istrskih razmer ob nastavljanju definitivnega učiteljstva.

»Český učitel« se čudi z nami in z vso pravično so- dečo javnostjo vred nad postopanjem okr. šolskega sveta v Litiji glede znanega discipliniranja učiteljskih delegatov. Daleč po svetu gre slava tih vrlih prijateljev učiteljstva. In to je prav: čast komur čast!

Medecinski muzej v Sredcu. Vrhovni medecinski svet v Sredcu je sklenil, da otvori prihodnje leto v Sredcu medicinski muzej, kjer bodo shranjeni vsi dokumenti in ves material, ki se tiče zdravniške stroke na Bolgarskem.

Papir se podraži. — Tvorničarji so sklenili podražiti papir, ker so se za papir potrebne sirovine tudi podražile.

Razgled po šolskem svetu.

— **Narodno in gospodinjstvo šolo v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem** začno graditi prihodnjo pomlad. Ta šola, zlasti pa gospodinjstva, je za obstoj Slovencev kot takih na Koroškem življenjskega pomena, ker ravno zavedna slovenska žena in mati navadno reši celo družino, pred vsem pa moža, da se ne odtuji svojemu narodu in ne postane izdajica. Ker bo prepozno za vselej, ako koroški Slovenci zdaj ne napno vseh svojih moči in če jih v tem naporu izvenkoroški Slovenci ne podpro z vso bratsko ljubeznijo in požrtvovalnostjo, naj bi vsak zavedni Slovenec pomagal, in sicer hitro pomagal koroškim bratom, da se ubranijo gotove narodne smrti. Doneski naj se pošiljajo g. Mateju Ražunu, župniku v Št. Jakobu v Rožu.

— **Šolstvo v Cetinju.** V glavnem mestu Črne gore imajo eno štirirazrednico za dečke z 201 učencem, eno štirirazrednico za deklice s 73 učenkami, štirirazredno gimnazijo z 251 dijaki in dekliški zavod z 90 gojenkami. V otroškem vrtecu je bilo 97 otrok.

— **Rooseveltovo ustanovo** za berlinsko vseučilišče v znesku 50 000 dolarjev je napravil nevojski bankir Speyer.

Listnica uredništva.

Zaradi pomanjkanja prostora priobčimo nadaljevanje poročila o šolski razstavi prihodnjič.

Deklica

14 do 16letna, zdrava, pridna ter dovolj močna iz poštene hiše, ki je dovršila ljudsko šolo z dobrim uspehom, se sprejme takoj v malo trgovino na deželi v učiteljski rodovini; imela bi izprva tudi opravke hišne. Plačilo po dogovoru. Ponudbe pod »Poštenost« na uredništvo.

Gg. tovariše prosim, mogoče mi more kateri ustreči; stroške za poštnino vrnem.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1268.

Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli v Zalogu je stalno oddati učno in voditeljevo mesto s postavnimi prejemki in z brezplačnim vžitkom stanovanja.

Pravilno opremljene prošnje je poslati po službenem potu tukajšnjemu uradu do 31. decembra 1905.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, se imajo izkazati z izpričevalom državnega zdravnika, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 4. decembra 1905.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Koledar za kmetovalca.

Spisal državni mlekarški nadzornik

J. Legvart.

Prepotrebni ročni zapisnik za slov. kmet. podružnice, posestnike, trgovce, mlekarje itd.

VSEBINA:

Koledar za leto 1906.	Sadjereja.
Pošne določbe.	Živinozdravništvo.
Živinoreja.	Važne postavbe.
Mlekarstvo.	Zapisnik za knjigovodstvo.
Vinoreja.	Zapisnik za beležke.
Kletarstvo.	

Cena močno v platno vezane knjižice z žepnicama 1 K 80 h, s pošto 2 K.

Pri naročilu od 10 komadov višje se razpošilja poštne prosto, na kar opozarjam posebno kmet. podružnice.

Naroči se pri založništvu

Iv. Bonač v Ljubljani.

Šolskim vodstvom, krajnim šolskim svetom in slovenskim staršem priporočamo:

„Zvonček“, II. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
 „Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
 „Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
 „Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
 „Zvonček“, I. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno 3 K.

Upravništvo „Zvončka“,
v Ljubljani, Rimska cesta 7.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu
ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča trdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Ne zabite
„Učiteljskega konvikta!“

Ravnokar je izšel

Ravnokar je izšel

ROČNI ZAPISNIK

z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Spodnje Štajerskem in Primorskem in z osebnim statusom kranjskega ljudsko-šolskega učitelstva

za šolsko leto 1905/06., XII. letnik
Sestavil L. Jelenc.

Cena: Za 75 učencev 1 K 40 v, za 100 učencev 1 K 50 v
za 125 učencev 1 K 60 v, za 150 učencev 1 K 70 v.

Ročni zapisnik je prevzela letos »Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« od gosp. Štef. Primožiča v svojo last.

Naroča se obenem s šolskimi tiskovinami v tiskarni **Dragotina Hribarja** v Ljubljani ali pa pri vodstvu Zaveze.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—1/2 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4 3/4%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštah znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov a 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h	
B » 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »	
C » 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »	
D » 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »	
E » 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »	
F » 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »	
G » 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »	
H » 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »	

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.